

شما به عنوان دبیر بخش بین الملل جشنواره فارابی، اصلی ترین کارکرد جشنواره فارابی را در سطح بین الملل چه می دانید؟

جشنواره بین المللی فارابی، بزرگترین رویداد علمی و فرهنگی در حوزه علوم انسانی و اسلامی است که با تدبیر و تلاش های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۸۶ آغاز شده و استمرار پیدا کرده و با کوشش مسئولان، حوزه های تحت پوشش آن هم به مرور زمان گسترده شده و بازتاب داخل و خارجی نسبتاً مناسبی یافته است. طبیعتاً از منظر فراملی نیز موجب افزایش تعامل علمی و شناخت متقابل پژوهشگران و محققان برجسته داخلی از یک سو و صاحب نظران و اندیشمندان خارجی فعال در حوزه علوم انسانی و اسلامی شده است که می تواند ظرفیت بی بدیلی برای تکوین و تحکیم «دیپلماسی علمی» در حوزه علوم انسانی و اسلامی شود.

میزان استقبال متفکران و پژوهشگران خارجی و بین المللی از جشنواره فارابی تاکنون چگونه بوده است و از این منظر، ادوار مختلف جشنواره را چگونه ارزیابی می کنید؟

طبیعی است که این جشنواره همانند سایر جشنواره های بین المللی کشور، طی سال های گذشته فراز و فرود های مختلفی را تجربه کرده است؛ اما در اغلب دوره ها با بررسی و رصد دقیق شخصیت های جهانی فعال در حوزه علوم انسانی و اسلامی، تعداد قابل توجهی از آنان، شناسایی و پس از بررسی های دقیق و همه جانبه فعالیت و تلاش های آنان در کمیته بین الملل و شورای بین الملل و در نهایت شورای سیاست گذاری جشنواره فارابی، برخی از آنها به عنوان برگزیده نهایی تعیین شده اند و جز در برخی سال ها، تقریباً روند همگونی را می توان مشاهده کرد؛ به عنوان نمونه تعداد برگزیدگان بخش بین الملل در دوره اول در سال ۱۳۸۶ حدود ده نفر بوده است که مشابه همین تعداد در دوره سیزدهم در سال ۱۴۰۱ نیز به عنوان نفرات برتر انتخاب و مورد تقدیر قرار گرفته اند.

جشنواره فارابی در بخش بین الملل بر کدام آثار و فعالیت های علمی پژوهشگران و صاحب نظران علوم انسانی و اسلامی بیشتر متمرکز است؟

همانند آثار داخلی، در حوزه بین الملل رشته های ۱۶ گانه علوم انسانی اعم از حقوق، علوم سیاسی، فقه و اصول، روانشناسی و علوم تربیتی، تاریخ و جغرافیا، علوم اقتصادی، فلسفه و منطق و... مورد توجه واقع می شود و آثار شخصیت های خارجی که در حوزه های ۱۶ گانه و متناظر به سه ساحت اسلام شناسی، ایران شناسی و علم دینی فعالیت کرده اند مورد بررسی و ارزیابی قرار می گیرند.

آیادار جشنواره فارابی و طی فرایند انتخاب شخصیت های پیشرو خارجی، بر محققان و دانشمندان کشورهای منطقه یا کشورهای اسلامی تمرکز بیشتری می شود؟ یا اینکه در این خصوص، محدودیت و تأکید خاصی وجود ندارد؟

خیر، مبنای عمل در شناسایی و انتخاب برگزیدگان خارجی فعال در عرصه علوم انسانی و اسلامی چندان مبتنی بر شاخص جغرافیا نیست و به همین دلیل مرور برگزیدگان ۱۳ دوره قبل جشنواره حکایت از این دارد که تاکنون از بسیاری قاره ها و مناطق مختلف دنیا، سرآمدان و صاحب نظران برجسته و اثرگذار این عرصه جزو منتخبان برتر بوده اند.

در جشنواره امسال، کدام آثار بین المللی جزو موارد برگزیده خارجی بوده اند؟ و شخصیت های بین المللی پیشرو این دوره از جشنواره از کدام کشورها هستند؟

قبل از پاسخ به این پرسش شما، باید یادآوری شود که فرایند انتخاب، بررسی و ارزیابی و در نهایت تعیین یک اثر برگزیده در جشنواره فارابی چه در بخش داخلی و چه در بخش بین المللی فرایندی دقیق و مبتنی بر چندین لایه داوری و غربال آثار در مراحل گوناگون است و به همین خاطر برگزیده شدن یک اثر در جشنواره چندان آسان نیست. امسال در بخش بین الملل از بین آثار رسیده به جشنواره تنها یک اثر حائز رتبه گردید و انتخاب شد و بقیه آثار امتیازهای مورد نظر حائز رتبه گردید و انتخاب شد و بقیه آثار امتیازهای مورد نظر

نخبگان و سرآمدان

از ارکان اصلی دیپلماسی علمی هستند و جشنواره فارابی چون محفل و محفل مؤثر و تعاملی برای گردهمایی آنهاست ظرفیت بسیار خوب و کم نظیری برای شناخت متقابل و همکاری متفکران و اندیشمندان فعال حوزه علوم انسانی و اسلامی و شکوفا ساختن ظرفیت های عظیم موجود در این عرصه فراهم می کند

را کسب نکردند. شخصیت های جهانی پیشرو انتخاب شده در این دوره نیز از کشورهای ترکیه، لبنان، اندونزی، الجزایر و آمریکا هستند.

اثر برگزیده بخش بین الملل معطوف به کدام حوزه علوم انسانی است و علت انتخاب آن چه بوده است؟ ضمن اینکه اگر ممکن است ویژگی های برجسته و کلی آن را هم اجمالاً توضیح دهید؟

اثر برگزیده امسال مربوط به «تفسیر قرآن» محمد العاصی از کشور آمریکا است. این مجموعه چند جلدی ارزشمند او، به عنوان کسی که زبان مادری اش انگلیسی است، عربی را خوب می داند و به علوم اسلامی و قرآنی آشناست، برای انگلیسی زبان ها تفسیری منحصر به فرد محسوب می شود. «العاصی» نهایت تلاش خود را بکار برده تا تفسیر هر آیه به معانی وازه ها در چهارچوب جملات آن آیه تا حد ممکن نزدیک باشد؛ همچنین سعی کرده تفسیر خود را با توجه به مسائل و اوضاع جهان معاصر و نیازهای مسلمانان عصر حاضر ارائه دهد. وی برای این کار از تفاسیر موجود شیعه و سنی، احادیث، کتب فقهی، تاریخی، سیاسی، فلسفی، علوم اجتماعی و علوم طبیعی بهره برده و در متن تفسیر به منابع مورد استفاده نیز ارجاع داده است. محمد العاصی دلیل استفاده از این تفاسیر را ارتباط بهتر مخاطب با آنها می داند. او در بسیاری از آیات از «روش تفسیر قرآن به قرآن» استفاده کرده است؛ یعنی به منظور شرح و تبیین بیشتر آن آیات، به چند آیه دیگر قرآن در سوره های مختلف استناد نموده است.

با توجه به تأکید و دغدغه وزیر علوم، تحقیقات و فناوری مبنی بر «تقویت دیپلماسی علمی»، به نظر شما جشنواره فارابی به عنوان تنها جشنواره بین المللی حوزه علوم انسانی چگونه می تواند در تحقق بهتر مؤثرترین رویکرد نقش آفرینی کند؟

اگر قرار باشد دیپلماسی علمی در حوزه پرچالش علوم انسانی در سطح کشورهای مختلف به شکل مناسب و مطلوبی شکل گیرد در وهله نخست به «گفت و گو علمی» میان متفکران و صاحب نظران حوزه علوم انسانی و اسلامی کشورهای گوناگون نیازمندیم و طبیعتاً یکی از زمینه های تسهیل چنین اتفاقی «جشنواره فارابی» است که می تواند به شناخت متقابل صاحبان آثار برجسته علوم انسانی در نقاط مختلف جهان و ایجاد هم افزایی میان آنان کمک کند.

حضور برگزیدگان خارجی در جشنواره فارابی و برنامه های جانبی و برگزاری نشست های مختلف در دانشگاه های کشور در ایام برگزاری جشنواره فارابی، فضای تعامل علمی میان اندیشمندان علوم انسانی کشورهای مختلف را تقویت کرده و در بلندمدت می تواند موجب شکل گیری شبکه ای بین المللی از اندیشمندان و برجستگان حوزه علوم انسانی و اسلامی البته دیپلماسی علمی در حوزه پیچیده علوم انسانی و اسلامی و تفاوت در نوع نگاه و جهان بینی متفکران نیازمند تعریف و تعیین یک سری شاخص ها و چهارچوب دقیق و نیل به برخی چهارچوب های مشترک است و در شروع کار ممکن است موانعی وجود داشته باشد اما با گفت و گو و هم اندیشی می توان به نتایج رضایت بخشی رسید؛ بویژه اینکه اندیشمندان مسلمان در کشورهای مختلف دنیا با همکاری های متقابل می توانند در مسیر تولید آثار مشترک نیز قدم بردارند. البته در سیاست های کلی، برخی برنامه های پنج ساله و نقشه جامع علمی کشور نیز بر موضوع «دیپلماسی علمی» و همکاری های بین المللی توجه ویژه ای شده است که در صورت اهتمام بر اجرایی سازی آنها و برنامه ریزی دقیق و مؤثر دست اندرکاران، شاهد اتفاقات خوبی در تمام حوزه های علمی در آینده خواهیم بود.

به صورت خاص، جشنواره فارابی چه ابزارهایی برای شکل گیری و ارتقای «دیپلماسی علمی» در عرصه علوم انسانی و اسلامی دارد و برنامه دبیرخانه جشنواره و کمیته بین الملل در سال های آینده در خصوص این موضوع حیاتی کشور چه خواهد بود؟

همانگونه که مطلع هستید فضای کلی جشنواره محدود به شناسایی و بررسی آثار و فعالیت های متفکران و اندیشمندان خارجی برتر در حوزه علوم انسانی و اسلامی و در نهایت انتخاب و تقدیر از نفرات برتر است و ساختار سازمانی و ردیف اعتباری و

نیروی انسانی مورد نظر برای تحقق این هدف خطیر را ندارد. البته در خود وزارت علوم «مرکز مطالعات و همکاری های علمی بین المللی وزارت علوم تحقیقات و فناوری» یکی از متولیان مهم این حوزه بشمار می رود. هر چند ساختارهای دیگری نیز در کشور وجود دارند که وظایف و تکالیفی برعهده آنها گذاشته شده است و قاعدتاً آنان بایستی در این خصوص به شکل مستمر و برنامه محور ایفای نقش کنند.

نخبگان و سرآمدان از ارکان اصلی دیپلماسی علمی هستند و جشنواره فارابی چون محفل و محفل مؤثر و تعاملی برای گردهمایی آنهاست ظرفیت بسیار خوب و کم نظیری برای شناخت متقابل و همکاری متفکران و اندیشمندان فعال حوزه علوم انسانی و اسلامی و شکوفا ساختن ظرفیت های عظیم موجود در این عرصه فراهم می کند. بنابراین سیاستگذاران و مدیران محترم وزارت علوم و تحقیقات و فناوری در تحقق این ظرفیت می توانند نقش اساسی ایفا کنند. به عنوان نمونه می توان برای برگزیدگان شاخص بین المللی و داخلی فرصت های مطالعاتی متقابل در کشورهای مختلف با محوریت «مطالعات علوم انسانی و اسلامی» فراهم ساخت و همکاری های مشترک پژوهشی بین آنان را برنامه ریزی کرد تا آثار مشترکی تولید و منتشر شود. مترجمان شاخص آثار فارسی به سایر زبان ها را در رشته های ۱۶ گانه جشنواره فارابی هر ساله شناسایی و از برترین آنان تقدیر به عمل آورد و ذیل چتر حمایتی وزارت علوم، آثار آنان را چاپ و در سایر کشورها عرضه نمود. همچنین یکی از بخش های جشنواره فارابی را می توان به انتخاب و تقدیر از شخصیت های فعال و جریان ساز ایرانی در عرصه بین المللی با محوریت حوزه های علوم انسانی و اسلامی اختصاص داد. به علاوه با حمایت وزارت علوم می توان از دانشگاه و پژوهشگاه برتر و فعال در حوزه «دیپلماسی علمی بین المللی» در جشنواره فارابی تقدیر نمود و حتی اعتبار ویژه ای را برای آن تعریف کرد.

اگر جمع بندی پایانی در این خصوص دارید بفرمایید؟

ضمن تشکر از همه دست اندرکاران جشنواره بین المللی فارابی و قدردانی از حمایت های صورت گرفته و تلاش های تمامی همکاران در برگزاری این جشنواره، امیدوارم با عنایت خداوند متعال و تلاش مضاعف بتوانیم شاهد جریان سازی و اعتلای این جشنواره در عرصه داخلی و بین المللی در سال های آینده باشیم.

برش

● مبنای عمل در شناسایی و انتخاب برگزیدگان خارجی فعال در عرصه علوم انسانی و اسلامی، چندان مبتنی بر شاخص جغرافیا نیست. به همین دلیل، مرور برگزیدگان ۱۳ دوره قبل جشنواره حکایت از این دارد که تاکنون از بسیاری قاره ها و مناطق مختلف دنیا، سرآمدان و صاحب نظران برجسته و اثرگذار این عرصه جزو منتخبان برتر بوده اند.

● اثر برگزیده امسال مربوط به تفسیر قرآن محمد العاصی از کشور آمریکا است. این مجموعه چند جلدی ارزشمند او، به عنوان کسی که زبان مادری اش انگلیسی است، عربی را خوب می داند و به علوم اسلامی و قرآنی آشناست، برای انگلیسی زبان ها تفسیری منحصر به فرد محسوب می شود. «العاصی» نهایت تلاش خود را بکار برده تا تفسیر هر آیه به معانی وازه ها در چهارچوب جملات آن آیه تا حد ممکن نزدیک باشد؛ همچنین سعی کرده تفسیر خود را با توجه به مسائل و اوضاع جهان معاصر و نیازهای مسلمانان عصر حاضر ارائه دهد.

● فرایند انتخاب، بررسی و ارزیابی و در نهایت تعیین یک اثر برگزیده در جشنواره فارابی چه در بخش داخلی و چه در بخش بین المللی فرایندی دقیق و مبتنی بر چندین لایه داوری و غربال آثار در مراحل گوناگون است و به همین خاطر برگزیده شدن یک اثر در جشنواره چندان آسان نیست.

● امسال در بخش بین الملل از بین آثار رسیده به جشنواره تنها یک اثر حائز رتبه گردید و انتخاب شد و بقیه آثار امتیازهای مورد نظر را کسب نکردند. شخصیت های جهانی پیشرو انتخاب شده در این دوره نیز از کشورهای ترکیه، لبنان، اندونزی، الجزایر و آمریکا هستند.